

Globallashuv jarayonida o'smirlar ijtimoiylashuv muammolarining psixologik jihatlari

To'xtasinova Mubinaxon Muzaffarjon qizi

Qo'qon Davlat Universiteti

70310301-Psixologiya mutaxassisligi

1-bosqich magistranti

+998911567232

mubishochildiyeva@gmail.com

Annotatsiya: Ma'lumki bugungi globallashuv jarayonida insonlarning ijtimoiy-psixologik jihatdan moslashuv muammosi muhim masalalardan biri bo'lib hisoblanmoqda. Shu jumladan o'smirlar hayotida yuzaga keladigan bir qator emotsional va gormonal o'zgarishlar natijasida ijtimoiylashuv jarayonida birmuncha muammolar yuzaga kelmoqda. Ushbu maqolada bu davrda yuzaga kelayotgan muammolar va ularni globallashuv jarayonida psixologik jihatdan tahlil qilish ko'zda tutilgan.

Kalit so'zlar: o'smirlik, ijtimoiylashuv, globallashuv, shaxsiy rivojlanish, psixologik yordam, empatiya, qo'lab quvvatlash.

Kirish

Bugungi globallashuv jarayonida insonlar o'rtasidagi aloqalarning murakkablashib ketishi, ijtimoiy munosabatlarning jadallashib ketishi shaxs va jamiyat o'rtasidagi aloqalarning salbiy jihatdan o'zgarishiga olib kelmoqda. Shu jumladan katta hayotga endigina qadam qo'yimoqchi bo'lgan hamda jismonan va gormonal o'zgarishlarga duch kelayotgan o'smirlar turmush tarziga ijtimoiylashuv muammosi bir qancha ta'sir ko'rsatayotgani sir emas. O'smirlik davri shaxs taraqqiyotidagi muhim davrlardan biri hisoblanib, unda bilim egallash bilan chegaralanib qolmay, balki, o'zining kelajakdagi maqsadlarini rejalashtira boshlaydi. Bu esa o'z navbatida ijtimoiylashuv jarayoni bilan chambarchas bog'liq.

Globallashuv sharoitida o'smirlar ijtimoiylashuvining psixologik jihatlari ham imkoniyatlarni (axborot olish, ijtimoiy doiralarni kengaytirish) ham muammolarni (qiymatlar to'qnashuvi, o'ziga xoslikning eroziyasi) o'z ichiga oladi. Globallashuv internet, ommaviy axborot vositalari va xalqaro aloqalar kabi omillar orqali shaxsiyatning shakllanishiga ta'sir qiladi, bu esa o'smirlardan yangi ijtimoiy normalar va qadriyatlarga moslashishni talab qiladi. Bu jarayonni tahlil qilishdan avval uning ijobiy va salbiy tomonlarini ko'rib chiqish lozim.

Ijobiy tomonlari:

Dunyoqarashni kengaytirish: Globallashuv turli xil ma'lumotlar va madaniyatlarga kirishni ta'minlaydi, bu esa yanada ochiq dunyoqarashni rivojlantirishga yordam beradi.

Tolerantlikni rivojlantirish: Turli mamlakatlar va madaniyatlarga mansub odamlar bilan muloqot qilish bag'rikenglik va ularni hurmat qilishga yordam beradi.

Yangi shaxsni izlash: O'smirlar nafaqat o'zlarining mahalliy madaniyati doirasida, balki dunyo fuqarolari sifatida ham o'z shaxsiyatlarini rivojlantirishlari mumkin.

Salbiy tomonlari esa:

Qadriyatlar to'qnashuvi: O'smirlar qarama-qarshi qadriyatlarga duch kelishadi, bu esa orientatsiya va o'ziga shubha hissini keltirib chiqarishi mumkin.

Tasavvurning xiralashuvi: Axborot va madaniy ta'sirlarning haddan tashqari yuklanishi madaniy o'ziga xoslikning yo'qolishiga va o'z-o'zini tasavvurining xiralashishiga olib kelishi mumkin.

Axborotning haddan tashqari yuklanishi: O'smirlar turli manbalardan, ayniqsa internetdan kelayotgan katta hajmdagi ma'lumotlarni tanqidiy baholashda qiynalishi mumkin.

Giyohvandlik: Ijtimoiy tarmoqlar va onlayn o'yinlardan ortiqcha foydalanish real hayotda ijtimoiy izolyatsiyaga va giyohvandlikning rivojlanishiga olib kelishi mumkin.

Globallashuv jarayonida o'smirlar ijtimoiylashuvida yuzaga keladigan bir qator psixologik qiyinchiliklar:

- O'z-o'zini qabul qilish
- Tanqidiy fikrlash
- Muvozanatni topish.

Xulosa

Globallashgan dunyoda o'smirlar ommaviy axborot vositalarida tasvirlangan ideal tasvirlar bilan nomuvofiq bo'lishiga qaramay, o'zlarini qabul qilishni o'rganishlari ayniqsa muhimdir. O'smirlar haqiqatni fantastikadan ajratish va o'z fikrlarini shakllantirish uchun tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishlari kerak. Bu jarayonda esa virtual va real dunyo, global madaniyat va o'z madaniy qadriyatlari o'rtasida muvozanatni topish muhimdir. Globallashuv jarayonida o'smir shaxsining ijtimoiylashuvini chuqur tahlil qilish va bu borada ularni psixologik va emotsional jihatdan qo'llab-quvvatlash har bir psixolog oldida turgan yuksak vazifalardan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. A.P.Abramov. Социально-психологические модели социализации личности в условиях социальной неопределенности: взгляд социолога.(2021)
2. WWW.ARXIV.UZ
WWW.CYBERLENINKA.RU